

Виховна година «Єдина справжня розкіш — це розкіш людського спілкування» (А. Екзюпері).

Мета: озброїти учнів знаннями і практичними рекомендаціями про основи спілкування; дати їм практичні рекомендації щодо удосконалення свого мовлення, вміння спілкуватися; спонукати учнів застосовувати набуті знання у повсякденному спілкуванні; формувати навички тактовно, цікаво говорити, установлювати тісні стосунки із співрозмовником; виховувати високу мовну культуру; сприяти самовдосконаленню учнів, їхньому інтелектуальному і моральному розвитку.

Обладнання: роздавальний матеріал (роздруковані картки, на яких подані ситуативні завдання); квітка для гри «Подаруй квітку».

Хід заняття

Бесіда.

Завдяки чому люди розуміють одне одного?

Що таке спілкування?

Як ви думаєте, чому кожна людина зацікавлена в тому, щоб вміти говорити, вдало спілкуватися?

Чи можна за мовою людини судити про її культуру, вихованість?

Чи позначаються особливості спілкування людей на їхніх взаєминах, настрої, самопочутті й працездатності?

Що необхідно людині для того, щоб відчувати радість від спілкування?

Чи можна навчитися правильно спілкуватися з людьми?

Від якого спілкування слід відмовлятися?

Розповідь вчителя.

Поняття «спілкування» в психології уживається найчастіше стосовно міжособових контактів. Спілкування — це взаємодія двох або декількох осіб в обміні інформацією чи в практичній діяльності. Спілкування з іншими

людьми розглядається як «обробка людей людьми», виходячи з цього, суть спілкування із самим собою можна визначити як «обробку людиною самої себе». Відомий філософ Л. Феєрбах визначав значення спілкування таким чином: «Спілкування звеличує, у суспільстві людина мимоволі, без жодного удавання тримає себе інакше, ніж наодинці».

Мистецтво спілкування — одна з найбільших здібностей людини, вона піднімає її над усім живим і робить людиною!

Слово — найбільш змістовний, об'ємний, виразний засіб людського спілкування. Уміння говорити, слухати — важливі умови взаєморозуміння. Немає у світі зброї, сильнішої за слова. Недаремно говорять, що словом людським можна зсунути гору з місця. Словами борються, словами люблять, словами ненавидять, словами вбивають, словами творять величезні справи в історії людства.

Про вміння користуватися словом писали ще в давню давнину. У «Повчанні синам» Володимира Мономаха говориться: «При старих мовчати, мудрих слухати, старшим коритися, з рівними собі й молодшими... без лукавого наміру розмовляти і більше вдумуватися, не шаленіти словом, не осуджувати мовою».

Ще з «Одіссеї» великого Гомера беруть витоки такі приказки: «Про одне слід говорити, а про інше мовчати», «Про одне хоч сім кін, про інше заціп». Вислови давньогрецького драматурга Софокла: «Мовчи, глуха,— менш гріха», «Хто мовчить, той двох навчить» — теж стали приказками.

Робота з прислів'ями та приказками.

Погане слово краще проковтнути, ніж промовити.

Яка людина, така її мова.

Вмієш сказати — вмій і змовчати.

Ласкаві слова — весняний день.

Слово людини здатне обернутися злом.

Слово не стріла, а серце пробиває.

Гарне слово дорожче за гроші.

В легковажної людини язик довгий.

Говорить гарно, мов горіхи гризе.

Сухе дерево безплідне, пусте слово марне.

Холодне слово поки до серця дійде — льодом стане.

Птицю пізнають по пір'ю, а людину — по бесіді.

Язык багато може зробити: і настрої піднести, і справу зіпсувати.

На сухому дереві немає плодів, у порожньому слові — глузду.

Гра «Подаруй квітку».

Учитель дає одному з учнів квітку. Він зможе подарувати її тому, хто його найкраще попросить. Зміст прохання має бути щирим, ввічливим, змістовним і обов'язково аргументованим. (Уживати слова ввічливості, використовувати міміку, жести, інтонацію.) Особисті інтереси не враховуються. Учень має обґрунтувати своє рішення (наприклад, чому саме Олі він віддав квітку). Учні по черзі висловлюють прохання.

Розповідь вчителя.

У реальному житті не старайтеся маніпулювати причинами, бо це призводить до того, що дехто звикає обманювати людей і придумує причини, щоб викликати жалість.

У спілкуванні важливо все. Для прикладу візьмемо вітання.

Проблемне запитання до учнів.

Як ви думаєте, яку роль відіграє вітання при зустрічі з іншими людьми?

Розповідь вчителя.

Відмовитись від привітання або не відповісти на нього в усі часи й у всіх народів вважалося вершиною невихованості й неповаги до оточуючих. Адже в поклоні, у коротких словах привіту дуже великий зміст... Я тебе бачу, Людино. Ти мені приємна. Знай, що я тебе поважаю і хочу, щоб і ти до мене добре ставилася. Я бажаю тобі всього самого доброго: здоров'я, миру, радості, щастя. Ось що означає просте, звичайне «здрасуйте».

В усі часи люди вітали одне одного. Рухи, жести, слова, якими здавна обмінювалися люди різних країн у момент вітання, дуже різноманітні. Отже, якщо ви зібралися у закордонні мандри — не забувайте цього, аби не потрапити у скрутне становище.

У багатьох країнах на прощання машуть рукою. А, скажімо, у Греції цей жест зрозуміють як «іди до біса». Якщо в Болгарії кивають головою, ніби погоджуючись, не помиліться, тому що це означає «ні, неможливо».

Майже скрізь постукування пальцем по лобі означає «ну й дурень». У Голландії таким чином висловлюють захоплення: «Як розумно!» В Україні при зустрічі та прощанні знайомі рідко цілують одне одного. У Західній Європі це звичайна річ, а от кількість поцілунків усюди різна: у Парижі — чотири, у Бельгії — три, в Англії — один.

Бліц-турнір.

1. Хто вітається першим у таких ситуаціях?
 - а) Молода дівчина поспішає назустріч юнаку.
 - б) Жінка років 30 зустрічається з людиною похилого віку.
 - в) Людина стоїть, інша проходить повз неї.
 - г) Вам зустрілася одружена пара.
2. Ви прийшли в гості. З ким першим ви повинні привітатися? А потім?
3. Як бути, коли вас помилково привітали?
4. Чи будете ви вітатися з жильцями вашого будинку, якщо ви незнайомі?
5. Чи можна замість «здрасуйте» говорити «привіт»?
6. Чи може жінка подати руку в рукавичці? А чоловік?
7. Вам потрібно втрутитись у розмову старших. Як це зробити?
8. Як знайомлять друзів зі своїм батьком?
9. Вас знайомлять із хлопцем та дівчиною. З ким ви повинні привітатися спочатку, як? Чи треба подавати руку і чому?

10. Як запитати у перехожого час, дорогу до якоїсь установи?
11. Як запросити до телефону свого друга, коли трубку підняв хтось з його рідних?
12. Як запитати в магазині про вартість будь-якої речі?
13. Як правильно запросити дівчину до танцю, як потім її провести до місця, як їй подякувати?

Робота в парах.

Учитель роздає роздруковані картки, на яких подані ситуативні задачі, і просить учнів їх розв'язати.

Ситуативні завдання.

1. Ви увійшли в автобус в останні двері й побачили, що біля передніх дверей стоять ваші друзі. Чи треба привітатися з ними? А якщо треба, то як це зробити?
2. З вами, мабуть, таке траплялося: ви часто зустрічаєте людину, наприклад, у сквері, через який ходите до школи, але ви не знайомі з нею. Чи треба в таких випадках вітатися?
3. У шкільному коридорі розмовляють учителі. Серед них Олег побачив свого класного керівника і, проходячи повз них, ввічливо сказав: «Здрастуйте, Ігорю Семеновичу!».
Яку допущено помилку? Можливо, все гаразд?

Розповідь вчителя.

У спілкуванні є ще одне правило, про яке не слід забувати. Яким би не був у вас настрій, ви зобов'язані бути коректними з товаришами, не старайтесь на когось «зігнати злість». Адже відомо, що настрій, внутрішній стан людини в першу чергу відбиваються на результатах праці.

Гра «Хто більше назве чарівних слів».

Учитель пропонує учням назвати відомі їм слова-привітання, побажання, звертання. Усе назване учнями записується на дошці в три стовпчики.

Привітання

Вітаю вас!
Привіт!
Салют!
З днем народження!
З новосіллям!
З Новим роком!
З приїздом вас!
Зі святом вас!
Доброго ранку!
Доброго дня!
Доброго вечора!
Надобраніч!

Побажання

Доброї ночі!
Спокійної ночі!
Доброго здоров'я!
Успіхів вам!
Хорошого відпочинку!
Всього доброго!
Бажаю вам здоров'я,
щастя!
Бажаю вам приємно
провести свята!
На здоров'я!
Наше щире вітання!

Звертання

Будь ласка, вибачте.
Боюсь, що я вас обра-
зила.
Не жалкуйте.
Дозвольте попросити
вибачення.
Я не можу не вибачитись.
Юнаки! Дівчата!
Я не хотіла вас образити.
Мої рідні!
Прийміть мої співчуття.
Я завдав вам стільки
клопоту.
Я рада за вас!

Робота в парах.

Кожен учень складає поради ввічливого спілкування, потім обмінюються між собою в парах, обговорюють їх і доповнюють.

Обери позицію: так чи ні? (обґрунтувати власну думку)

«Єдина справжня розкіш — це розкіш людського спілкування» (А. Екзюпері)

Підсумок заняття. Рефлексія.

Що вам сподобалось на занятті?

Що нового дізнались?

Що найбільше запам'яталось?